

בש"פ 608/21 - חאלד ג'ראבה, י"ח בשבט התשפ"א נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 608/21

לפני: כבוד השופטת ע' ברון

העורר: חאלד ג'ראבה

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת מיום
24.1.2021 (כב' השופטת ת' נסים שי) ב-ה"ת
29906-12-20

תאריך הישיבה: י"ח בשבט התשפ"א (31.1.2021)

בשם העורר: עו"ד תומר גונן
בשם המשיבה: עו"ד ורד חלאוה

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 24.1.2021 (השופטת ת' נסים שי) ב-ה"ת 29906-12-20. בגדרי ההחלטה נדחתה בקשת העורר למסור לידי רכב שנתפס על ידי משטרת ישראל לאחר שהרכב היה מעורב בתאונת דרכים קטלנית בעת שבנו של העורר נהג בו.

רקע

2. ביום 25.6.2020 נהרגה עורב חביבאללה, כבת 16, בתאונת דרכים בעת שחצתה את הכביש בצומת הרחובות מעלה יצחק ויקינטון בנוף הגליל (להלן: המנוחה ו-התאונה, בהתאמה). בגין מעורבותו בתאונה הוגש כתב אישום נגד בנו של העורר, מוחמד ג'ראבה (להלן: מוחמד). לפי עובדות כתב האישום, מוחמד, שנהג ברכב מסוג טויוטה (להלן: הטויוטה או הרכב), נסע במהירות מופרזת ופגע במנוחה שחצתה את הכביש במעבר חצייה. כתוצאה מעוצמת הפגיעה הועפה המנוחה אל התיב הסמוך, ושם נפגעה על ידי רכב מסוג מאזדה, שבו נהג מוסטפא שחאדה (להלן: שחאדה). המנוחה נלכדה תחת רכבו של שחאדה ונגררה על ידו למרחק של מספר מטרים. היא נפצעה קשות ומותה נקבע לאחר ניסיונות החיאה ממושכים. בעקבות הפגיעה מוחמד האט לרגע את מהירות נסיעתו, אך מיד לאחר מכן נמלט מהמקום.

בגין האירועים המתוארים הואשם מוחמד בעבירות של הפקרה אחרי פגיעה; גרימת מוות ברשלנות; נהיגה ללא פוליסת ביטוח; נסיעה במהירות גבוהה מהמותר; ואי קיום חובה כלפי הולך רגל במעבר חצייה. נגד שחאדה לא הוגש כתב אישום. משפחת המנוחה הגישה עתירה לבית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, ובה התבקש בית המשפט להורות על החמרת כתב האישום נגד מוחמד ועל הגשת כתב אישום נגד שחאדה (בג"ץ 7118/20, להלן: העתירה). הדיון בעתירה נקבע לחודש יוני 2021.

סמוך לאחר התאונה נתפסה הטויוטה מכוח סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, וביום 9.7.2020 נערך דוח בוחן תנועה משטרתי (להלן: הפקודה, ו-דוח הבוחן, בהתאמה). מדוח הבוחן עולה כי שני הרכבים המעורבים בתאונה נסעו במהירות חריגה, שלא תאמה את המהירות המותרת בכביש ואת כניסתם לצומת שבו מעברי חצייה. לצד זאת נקבע כי "מצב הכביש ומצב הרכבים אינם מהווים גורם כלשהו לתאונה".

בחלוף כחצי שנה ממועד תפיסת הרכב פנה העורר לבית המשפט המחוזי, וביקש לקבל את הרכב לידי.

הבקשה לקבלת הרכב

3. בבקשה לקבלת הרכב שהוגשה לפי סעיף 34 לפקודה (להלן: הבקשה) טען העורר שהרכב נמצא בבעלותו הבלעדית, וכי החזקתו הממושכת על ידי המשיבה פוגעת בזכותו הקניינית. העורר ציין כי הרכב עצמו אינו משמש ראיה בהליך הפלילי המתנהל נגדו, כי אם דוח הבוחן; והתחייב שמוחמד לא יעלה טענה לקיומו של ליקוי כלשהו ברכב, ולא יבקש להגיש דוח בוחן מטעמו. מכאן סבר העורר כי יש למסור את הרכב להחזקתו, בהתאם לנוהלי המשטרה המאפשרים את שחרור הרכב בכפוף לבדיקת בוחן מטעם הנאשם, וויתור מצדו על טענות עתידיות בדבר ממצאים נוספים הנוגעים לרכב. אשר לעתירה, נטען כי עוד לפני שתתקבל הכרעה ניתן להעמיד את הרכב לרשותו של שחאדה לבדיקה מטעמו, לצרכי הגנתו במקרה שהעתירה תתקבל ויוגש נגדו כתב אישום.

המשיבה התנגדה לבקשה וטענה כי הרכב דרוש כראיה בהליך הפלילי נגד מוחמד. נטען כי לא קיימת ערובה לכך שמוחמד לא יעלה במהלך המשפט טענות ביחס לרכב ולדוח הבוחן שנערך לגביו. עוד נטען כי ככל שהעתירה תתקבל ויוגש כתב אישום נגד שחאדה, התחייבויותיו של מוחמד ביחס לממצאים ברכב אינן יכולות לחייב גם את שחאדה. בהקשר זה צוין כי לעמדת מוחמד יש מקום לקבל את העתירה ככל שהיא נוגעת למעורבותו של שחאדה בתאונה, ואין

זאת אלא שגם לשיטתו של מוחמד הרכב התפוס עשוי להיות דרוש כראיה במשפטו של שחאדה, אם יתקיים.

4. בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה בהחלטה מיום 24.1.2021. בהחלטה נקבע כי בהינתן שהרכב היה מעורב בתאונה קטלנית, הוא בעל ערך ראיתי מהותי בהליך הפלילי שנמצא אך בראשיתו. עוד נקבע כי באיזון שבין זכותו הקניינית של העורר לבין זכותם של מוחמד ושל שחאדה להליך הוגן, וכן האינטרס הציבורי שבחקר האמת - יש להעדיף את האחרונים. בית המשפט המחוזי ציין בהחלטתו כי מוחמד טרם מסר תשובה לכתב האישום, ולכן לא ניתן לקבוע שהרכב אינו נחוץ כראיה במשפטו. לעניין העתירה נקבע שהעורר אינו מציע פתרון ראוי להתמודדות עם האפשרות שיוגש כתב אישום נגד שחאדה, שעשוי לחפץ בבדיקת הרכב לצורך הגנתו. מכאן הערר שלפניי.

הטענות בערר

5. בערר שב העורר על טענתו לפגיעה בזכותו הקניינית עקב החזקת הרכב במשך תקופה ממושכת. העורר טוען כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר איזן בין האינטרסים המתנגשים בעניינו מבלי להביא בחשבון את הערך הראיתי המצומצם של המשך תפיסת הרכב לאחר שכבר הוגש דוח בוחן; וזאת לטענתו בניגוד להלכה שנקבעה ב-בש"פ 342/06 לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל (12.3.2006) (להלן: עניין לרגו). עוד טוען העורר כי מצבו המכני של הרכב הוא נתון שאינו תלוי בהגשת כתב אישום נגד שחאדה, וכי לא יגרע מזכויותיו של שחאדה אם הרכב יבדק על ידו לפני הכרעה בעתירה, ככל שיחפץ בכך. בדיון לפניי הדגיש בא-כוח העורר, המייצג גם את מוחמד, כי מוחמד מתחייב שלא להעלות כל טענה באשר לכשירות הרכב בעת התאונה, וכי הוא מקבל את כל קביעות דוח הבוחן ככל שהן נוגעות לתקינות הרכב. משכך, טען העורר, אין מניעה לקבל את הערר ולשחרר את הרכב לחזקתו, בכפוף לכך שיתאפשר לשחאדה "חלון זמנים" לבחון את הרכב באמצעות מומחה מטעמו; בחינה שתוכל לשמש לצורך הגנתו במשפט פלילי ככל שיוגש נגדו כתב אישום.

המשיבה מצידה עמדה על כך שאין לשחרר את הרכב לפני שתוכרע העתירה וייקבע אם יש להגיש כתב אישום נגד שחאדה. באת-כוח המשיבה הדגישה בטיעוניה כי תפיסת הרכב הכרחית לא רק לצורך בדיקת תקינותו, אלא גם לצורך בחינת האופן שבו התרחשה התאונה וזהות הרכב שגרם למותה של המנוחה - רכב הטיוטה שבו נהג מוחמד, או רכב המאזדה שבו נהג שחאדה, שמא שניהם. עוד נטען כי פנייה לנאשם פוטנציאלי, הן מצד בא-כוח העורר הן מצד המשיבה, מעוררת קושי בשל ניגודי העניינים המתעוררים בין הצדדים השונים; וכי הסכמתו של שחאדה לביצוע בדיקה מטעמו טרם שתוכרע העתירה, עלולה להוות ויתור על זכויותיו כנאשם ככל שיוגש נגדו כתב אישום בהמשך הדרך.

דיון והכרעה

6. לאחר עיון בכתובים ושמיעת טיעוני באי כוח הצדדים מצאתי שדין הערר להתקבל. ואבאר.

בבואו לדון בבקשה למסירת חפץ שנתפס לצורך הצגתו כראיה במשפט, המוגשת לפי סעיף 34 לפקודה, שומה על בית המשפט לשקול את השיקולים שפורטו זה מכבר בעניין לרגו: ראשית, יש לבחון את שאלת קיומה המתמשך של

עילה לתפיסת החפץ בהתאם לשלב שבו נמצא ההליך הפלילי. בהקשר זה נקבע כי יש לבחון מה מידת הסיכוי לקיום משפט, ועד כמה החפץ נחוץ כראיה במסגרתו. שנית, וככל שנקבע כי תכלית התפיסה עומדת, יש לשקול את מידת הסכנה לפגיעה בתכלית זו אם החפץ ישוחרר, אל מול היקף הפגיעה בזכות הקניין של המבקש עקב המשך התפיסה, בשים לב למשך הזמן שבו מוחזק התפוס בידי המשטרה. כן הובהר שם כי יש לבחון אם ניתן להשיג את מטרת התפיסה תוך פגיעה פחותה בקניינו של בעל הנכס, באמצעות שימוש ב"חלופת תפיסה". זאת בהתאם לסמכות שהוענקה לבית המשפט בסעיף 34 לפקודה, להתנות את מסירת התפוס בתנאים שימצא לנכון.

7. בענייננו, השיקולים שתוארו לעיל ייבחנו הן ביחס להליך הפלילי המתנהל נגד מוחמד, הן ביחס להליך הפלילי שעשוי להתנהל נגד שחאדה, ככל שתתקבל העתירה בנוגע אליו. אשר לשלב הראשון של הבחינה - שאלת קיומה של עילת תפיסה לפי סעיף 32 לפקודה - אין חולק על כך שהרכב נתפס כדין משהיה מעורב בתאונה מצערת שבה נגדעו חייה של נערה צעירה. מעורבות זו הקימה עילה לתפיסת הרכב לצורך הגשתו כראיה בהליך משפטי. ביחס ל"התמשכות" עילת התפיסה גם כעת, מצאתי לקבל את עמדת המשיבה שלפיה בעניינו של מוחמד עילת התפיסה מוסיפה להתקיים משטרם ניתנה תשובתו לכתב האישום; ובנוגע לשחאדה, קיימת עילה כל עוד ישנו סיכוי להגשת כתב אישום נגדו.

עם זאת, בשלב השני של הבחינה יש לתת את הדעת לפגיעה בזכותו הקניינית של העורר. על אף שהטענה לפגיעה בזכות הקניין לא נומקה בהרחבה בטיעוניו, ברור על פניו כי תפיסת רכבו הפרטי של אדם לתקופה ממושכת ובלתי מוגבלת פוגעת בזכות הקניין שלו במידה רבה, ובפרט כאשר הוא צד שלישי שאינו מעורב בהליך הפלילי באופן ישיר. לצד הפגיעה הממשית בעורר, קיימת חלופת תפיסה המניחה את הדעת ומטה את הכף לכיוונו של שחרור הרכב התפוס. בעניינו של מוחמד, חלופה זו כוללת את דוח הבוחן ש"מקפא" את תמונת מצבו של הרכב כפי שהיה בעת התאונה, בשים לב להתחייבותו של בא-כוח העורר שהוא גם בא כוחו של מוחמד בהליך הפלילי, שלא לטעון נגד ממצאי הדוח בכל הנוגע לתקינות הרכב במסגרת הגנתו של מוחמד. דומה ששילובם של דוח הבוחן וההתחייבות מייתרים את הצורך בהמשך התפיסה בעניינו של מוחמד, ומאפשרים לקבוע בסבירות גבוהה כי לא יהיה צורך להידרש לבדיקה נוספת של הרכב בהמשך ההליך.

גם בעניינו של שחאדה שוכנעתי כי ישנה חלופה המאפשרת את מסירת הרכב לידי העורר. מבלי להקל ראש בחשיבות השמירה על זכויותיו של נאשם פוטנציאלי, מקובלת עליי עמדת העורר כי ניתן להעמיד את הרכב לבדיקה מטעם שחאדה עוד לפני שתוכרע העתירה, כך שתוצאותיה של בדיקה זו יעמדו לרשותו ככל שיפתח נגדו הליך פלילי. פתרון זה ישמור על תכליות התפיסה, הכוללות את ההגנה על זכותו של שחאדה להתגונן מפני הליך פלילי, וכן הגנה על האינטרס הציבורי שבגילוי האמת. אמנם, לא מדובר בתוצאה אידאלית מבחינתו של שחאדה, אך לא ניתן להשלים עם המשך הפגיעה בזכותו הקניינית של העורר רק בשל האפשרות שיוגש בעתיד כתב אישום נגד שחאדה, וזאת מבלי להביע עמדה בדבר סיכוי העתירה.

סוף דבר

8. התוצאה היא שאני מורה כי הרכב ישוחרר מהתפיסה ויימסר לעורר בתוך 45 יום ממועד מתן החלטה זו. המשיבה תודיע לשחאדה ללא דיחוי כי עד לסיום התפיסה וככל שיחפץ בכך, המשטרה תעמיד לרשותו את הרכב לצורך בדיקה על ידי מומחה מטעמו.

ניתנה היום, כ"ח בשבט התשפ"א (10.2.2021).

ש ו פ ט ת

עמוד 4

